

Таким чином, сучасним комерційним установам та органам державного управління сьогодні необхідно здійснити великий обсяг роботи для удосконалення комунікаційної політики через їх сайти.

Найсучаснішою формою покращення соціальних електронних комунікацій установ з допомогою мережних технологій, на наш погляд, є створення їх «персональних» сторінок у декількох соціальних мережах одночасно, зважаючи на особливості їх цільової аудиторії.

При цьому йдеться не про інформатизацію наявної системи комерційного і державного управління, а про використання можливостей ІКТ для задоволення потреб людини як споживача і громадянина [8, с. 363].

Список використаних джерел:

1. Чугунов А. В. Политика и Интернет: политическая коммуникация в условиях развития современных информационных технологий / А. В. Чугунов. – Автореф. дис. ... канд. полит. наук. – СПб., 2000. – 13 с.
2. Баранов О. А. Електронне урядування в Україні: аналіз та рекомендації. Результати дослідження / О. А. Баранов, І. Б. Жилияєв, М. С. Демкова та ін. // за ред. І. Г. Малюкової. – К.: Поліграф-Плюс, 2007. – 254 с.
3. Клімушин П. С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві: [монографія] / П. С. Клімушин, А. О. Серенок. – Х: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2010. – 312 с.
4. Зернецька О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини / О. В. – К.: Освіта, 1999. – 351 с.
5. Поплавська Н. М. Соціальні комунікації: зб. наук. ст. / засн.: ПП «Вільне життя»; ред. рада: Н. М. Поплавська [та ін.]. – Т.: 2012. – 80 с.
6. Електронна інформаційна система «Електронний уряд». – [Електронний ресурс]:. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.kmv.gov.ua/servdir.asp>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 29.04.15.
7. Електронне урядування регіону. – [Електронний ресурс]:. – Електрон. дані. – Режим доступу: www.isu.org.ua – Назва з екрана. – Дата звернення: 10.05.15.
8. Федущко С. С. Аналіз архітектури та сучасних тенденцій розвитку віртуальних спільнот / С. С. Федущко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Інформаційні системи та мережі. – Львів: Видавництво НУ «ЛП». – № 699. – 2011. – С. 362-375.

Гуманенко О.О.

*кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри видавничої справи та редагування,
Кіровоградський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка*

НАУКОВЕ РЕЦЕНЗУВАННЯ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ТА ВИДАВНИЧОМУ АСПЕКТАХ

Наукове рецензування – це складна синергетична система, яка передбачає комплексне оцінювання наукового твору: воно розпочинається з оцінки твору,

що лише готується до друку, і продовжується у постпублікаційній фазі за рахунок рецензій, написаних на вже опубліковані наукові праці. Проблема ефективності наукового рецензування давно заволоділа увагою багатьох західних дослідників (Д. Дж. Беноса, Дж. Бордейджа, Т. Джефферсона, Ю. Гарфілда, Ф. Годлі, Ф. Давідофф, Т. К. Еррена, С. Лока та ін.). До цього питання також зверталися М. В. Урнов, М. М. Сікорський, О. В. Западов та О. П. Соколова, Є. С. Ліхтенштейн, І. К. Свешнікова, І. О. Климов. Окремі деталі розглядалися у публікаціях Г. Ю. Гришечкіної, Н. В. Зелінської, О. К. Кудасової, В. Г. Ляпунової, Н. М. Разинкіної, Т. І. Синдєєвої, Г. І. Соловйової, О. С. Троянської.

Актуальність вивчення рецензії зумовлюється сучасним станом наукової комунікації та тією невтішною ситуацією, що продовжує складатися у науковому рецензуванні. Мета нашої розвідки полягає у визначенні ролі рецензування у науковому дискурсі та позначенні шляхів його оптимізації. Згідно з цим – об'єктом дослідження є явище наукового рецензування у контексті творення наукового діалогу, а предметом — вплив оцінки наукових творів на перебіг сучасної наукової комунікації.

Із оперттям на значну кількість зарубіжних та вітчизняних теоретичних джерел, а також на результати аналізу процесу рецензування за кордоном та в Україні, можна стверджувати, що існування рецензії в академічному середовищі залежить від історичних, економічних, соціальних, етичних та психологічних чинників. Хоча наукова рецензія вважається вторинним жанром наукової літератури, що виникає внаслідок аналізу й оцінки певного наукового твору, і ключовою її складовою є власне оцінка, – роль рецензії не вичерпується лише оцінюванням. В ідеалі «процес рецензування підтримує просування науки і допомагає достойним рукописам досягнути публікації» [5, с. 107]. Попри систематичну критику на адресу наукової рецензії [1, с. 203–216], в ринкових умовах, які вимагають творення якісного наукового продукту, рецензування залишається одним із потужних засобів формування цієї якості.

Наукова рецензія покликана виконувати цілий ряд функцій на багатьох рівнях суспільного життя: зокрема, найважливішими є функція фільтрації та регулятивна функція, які разом із великою кількістю інших забезпечують загальну функцію соціального впливу. На наш погляд, наукову рецензію у контексті розвитку сучасної науки слід розглядати як оснований на фактах і зумовлений соціокогнітивними чинниками документ наукової комунікації, який з метою забезпечення якісного наукового діалогу містить критичний розбір та оцінку наукового твору для рекомендації його до захисту, друку, отримання гранту тощо, а також для оцінювання вже опублікованого наукового твору.

Творення нового наукового дискурсу вимагає перегляду багатьох принципових положень у науковому рецензуванні. Так, приміром, та типологія рецензій, яка склалася у редакційно-видавничій практиці, не дає чіткої відповіді щодо цільового і функціонального призначення рецензії на наукові твори. Між тим, для подальшого удосконалення такого важливого етапу, як оцінювання наукових здобутків, важливо чітко розуміти, яке місце займає та чи інша

рецензія на певному рівні цього оцінювання, адже врахування типологічних особливостей наукових рецензій сприяє кращому розумінню, впорядкуванню та системності процесу рецензування.

По-перше, на нашу думку, слід розрізняти постпублікаційні та допублікаційні наукові рецензії. Постпублікаційна рецензія – це рецензія на науковий твір, що вже одержав видавниче втілення; до допублікаційних рецензій належать передзахисна, супровідна, а також видавнича та редакційна рецензії, які, своєю чергою, можуть бути редакторськими та експертними. Серед редакторських рецензій вирізняємо редакційні висновки та редакторські рецензії як такі. Кожен із названих типів має свої особливості, зумовлені їхнім цільовим та функціональним спрямуванням [3, с. 120–125].

Допублікаційне рецензування є першою ланкою оцінювання наукового твору. Для того, щоб оптимізувати авторський оригінал, сама наукова допублікаційна рецензія не повинна бути формальною. Слід зважати на організацію, методику оцінювання наукового твору та фахові і ціннісні орієнтири учасників рецензування. У свою чергу, творення постпублікаційної рецензії – це складний процес, що залежить як від первинного наукового твору, так і від того, хто цей твір рецензує, тобто самого рецензента. Значну роль відіграють досвід і компетенція рецензента, його упередження, психологічні риси, морально-етичні установки та певні особистісні якості. Саме вони впливають на його вибір структури і змісту та зумовлюють творчий або ремісницький характер написання рецензії. Недостатність полемічної складової постпублікаційної рецензії призводить до втрати рецензією тих функцій, які сприяють розвитку наукового діалогу. Між тим, постпублікаційна рецензія спрямована на широку аудиторію і є одним із факторів визначення постпублікаційної фази існування наукового твору. Досягаючи належного рівня функціональності постпублікаційних рецензій, рецензент впливає на подальшу долю наукової праці та її автора у науковому середовищі.

Наближення до оптимальної моделі рецензії, яка, в першу чергу, базувалася б на засадах редакторського аналізу, безперечно, допомогло б оцінити науковий твір повніше. Природно, що залежно від цільового призначення, тематики рецензованого твору, потреб видавництва чи редакції значущість складових рецензії буде варіюватися, але в сучасних умовах будь-яка наукова рецензія чи цілий комплекс цих рецензій повинні містити обов'язкові компоненти, за допомогою яких можна було б отримати чіткі відповіді на те, що і яким чином цей твір вносить в науку, позитивні сторони і вади твору, яких заходів необхідно вжити для його поліпшення.

Як показав аналіз діяльності українських видавництв і окремих редакцій, рецензування наукових творів характеризується застосуванням переважно супровідних рецензій. В умовах глобалізації інформаційного простору, стрімкого розвитку науки відсутність керівництв для рецензентів, несформована система відбору рецензентів, невстановленість впорядкованої практики рецензування, фактична відсутність редакційної і видавничої оцінки, а також повного списку рецензованих журналів призводить до зниження якості,

а відповідно і конкурентоспроможності наукових творів як на українському, так і світовому ринку наукової літератури. Хоча деякі кроки щодо підвищення рівня наукового рецензування були вже зроблені Національною академією наук України [4, с. 205–206], без підтримки держави подальше вдосконалення системи рецензування в Україні є майже неможливим. У зв'язку з цим нами були запропоновані можливі напрями державної програми з наукового рецензування [2, с. 237]: проведення конференцій і семінарів із проблем оцінки наукових творів, створення відповідної комісії при Науково-видавничій раді Національної академії наук України, розроблення рекомендацій з процедури наукового рецензування, формування переліку рецензованих журналів, запровадження навчання рецензентів.

Підсумовуючи вищевикладене, відзначимо, що будь-яка наукова рецензія – як на авторський оригінал, так і на готове видання – виступає важливим чинником функціонування академічної комунікації і є необхідною складовою її існування в сучасному соціокультурному просторі.

Список використаних джерел:

1. Гуманенко О. О. Критичний погляд на рецензію: постановка проблеми / О. О. Гуманенко // Книга і преса в контексті культурно-історичного розвитку українського суспільства: збірник наукових праць кафедри видавничої справи і редагування УАД. – Вип. 4 – Львів: УАД, 2011. – С. 203–216.
2. Наукове допублікаційне рецензування в Україні: тенденції і перспективи // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». – 2010. – Т. 23 (62). – № 4. – С. 233–238.
3. Гуманенко О. О. Особливості типологічної характеристики рецензій на наукові твори / О. О. Гуманенко // Наукові записки Української академії друкарства. – 2011. – № 3. – С. 119–126.
4. Держалюк М. С. Основні критерії формування переліку спеціалізованих наукових видань ВАК України / М. С. Держалюк // Психологія і суспільство. – 2009. – № 3. – С. 205–206.
5. Balistreri W. F. Landmark, Landmine, or Landfill? The Role of Peer Review in Assessing Manuscripts / W. F. Balistreri // The Journal of Pediatrics. – 2007. – Vol. 151. – P. 107–108.

Демчина Л.І.

*кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗСПЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ НАФТОГАЗОВОЇ ГАЛУЗІ В ЖУРНАЛЬНИХ ВИДАННЯХ

Інформація відіграє важливу роль у суспільстві, вона виступає найважливішим ресурсом життєдіяльності. Зараз не можна уявити собі вирішення будь-яких проблем без певних інформаційних джерел, які повинні оптимізувати обмін інформацією під час реалізації основних потреб суб'єктів